

Aşağıdaki sorularımın, Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Alparslan Bayraktar tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.01.09.2025

Mahmut TANAL
Şanlıurfa Milletvekili

Şanlıurfa ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde tarımsal üretim büyük ölçüde sulama birlikleri aracılığıyla yürütülmektedir. Ancak Dicle Elektrik Dağıtım A.Ş. (DEDAŞ) tarafından gerçekleştirilen sık ve uzun süreli elektrik kesintileri sulama faaliyetlerini aksatmakta, pompaların çalışmaması sebebiyle ürünler kuruyarak çiftçinin emeği heba olmaktadır.

Bu durum yalnızca çiftçinin değil, aynı zamanda ülkemizin gıda güvenliği, ekonomik dengesi ve sosyal barışı açısından da ciddi tehdit oluşturmaktadır. Anayasa'nın 35. maddesi mülkiyet hakkını, 49. maddesi çalışma hakkını, 56. maddesi sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını, 167. maddesi ise ekonomik hayatın düzenlenmesini devlete görev olarak yüklemektedir. Elektrik kesintileri nedeniyle çiftçinin ürününü sulayamaması bu anayasal hakların ihlali niteliğindedir.

Türkiye'nin taraf olduğu Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 11. maddesi yeterli gıda hakkını güvence altına almakta, CEDAW ve Çocuk Haklarına Dair Sözleşme kırsalda kadın ve çocukların eğitime ve sağlıklı beslenmeye erişimini güvence altına almaktadır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 1 No'lu Ek Protokolü mülkiyet hakkını korumakta, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Broniowski/Polonya ve Öneriyıldız/Türkiye kararları gibi içtihatları kamu hizmetlerindeki ihmal ve yetersizliklerin de mülkiyet hakkını ihlal edebileceğini ortaya koymaktadır.

Dolayısıyla devletin asli görevi çiftçinin emeğini korumak, elektrik hizmetini kesintisiz sağlamak ve özel şirketlerin keyfi uygulamalarına karşı üreticiyi güvence altına almaktır.

Sorular

1. 2023 ve 2024 yıllarında Şanlıurfa'da sulama sezonunda DEDAŞ tarafından gerçekleştirilen planlı ve plansız elektrik kesintilerinin toplam süresi kaç saattir? İlçe bazında dağılım nedir?
2. Bu kesintiler nedeniyle sulama yapılamaması sonucu ürünleri zarar gören çiftçilere yönelik herhangi bir tazmin mekanizması kurulmuş mudur? Kurulmadıysa çiftçinin mülkiyet hakkını ve emeğini korumak için neden adım atılmamaktadır?
3. Elektrik kesintilerinin tarımsal üretimi aksatması Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ve 49. maddede güvence altına alınan çalışma hakkının ihlali değil midir?

4. DEDAŞ'ın sulama birlikleriyle koordineli çalışmasını sağlamak üzere bakanlığınız hangi denetim, yaptırım ve idari tedbirleri uygulamaktadır? Son üç yıl içinde şirket hakkında hangi işlemler yapılmıştır?
5. Çiftçilerin mağduriyetini önlemek için tarımsal sulama sezonunda kritik dönemlerde kesintisiz enerji sağlanmasına yönelik özel bir yasal düzenleme getirmeyi düşünüyor musunuz?
6. 2025 yılı içerisinde Şanlıurfa'da DEDAŞ'ın planladığı şebeke yenileme, bakım ve yatırım projeleri nelerdir? Bu yatırımların hangi ilçeleri kapsayacağı kamuoyuna açıklanacak mıdır?
7. Elektrik faturalarını düzenli ödeyen çiftçilerin kesintiler nedeniyle ürün kayıpları yaşaması karşısında devletin koruyucu ve telafi edici rolünü üstlenmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?
8. Türkiye'nin taraf olduğu Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi, CEDAW ve Çocuk Haklarına Dair Sözleşme kapsamındaki yükümlülükler ışığında elektrik kesintilerinin kırsal bölgelerde özellikle kadın, çocuk ve yoksul çiftçiler üzerindeki etkilerini azaltmaya dönük özel bir eylem planınız var mıdır?
9. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin mülkiyet hakkı ihlallerine dair içtihatları dikkate alındığında DEDAŞ'ın kesintileri karşısında devletin sorumluluğu ve vatandaşın başvurabileceği hukuki yollar konusunda bakanlığınızın bir çalışması bulunmakta mıdır?